

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

MONTENEGRO
STATISTICAL OFFICE

Писарница Управе за статистику				
Примљено: 04.04.2025.				
Орг. јед.	Клас. знак	Редни број	Прилог	Вриједност
01	041/25	1398/2		

IZVJEŠTAJ

O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE 2024 - 2028. GODINA

(za 2024. godinu)

Podgorica, mart 2025. godine

S A D R Ź A J

I. UVODNI REZIME.....	4
1.1. Stepen realizacije i procenat aktivnosti koje nijesu pravovremeno realizovane.....	5
1.2. Razlozi djelimične realizacije, odnosno nerealizacije planiranih aktivnosti.....	6
1.3. Ključna dostignuća po operativnim ciljevima.....	8
1.4. Izazovi u dostizanju ciljeva i ciljnih vrijednosti indikatora učinka.....	11
1.5. Realizovana u odnosu na planirana finansijska sredstva.....	13
1.6. Izazovi u dostizanju ciljeva i ciljnih vrijednosti sa rodnom dimenzijom.....	15
II. INFORMACIJE O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA.....	18
OPŠTI PREGLED.....	18
2.1. Analitički osvrt na dostignuća po operativnim ciljevima.....	20
Operativni cilj 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike.....	20
Operativni cilj 3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike.....	25
Operativni cilj 5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija.....	31
2.2. Indikatori učinka prikazani disagregirano po polu.....	35
2.3. Osvrt na izazove u ostvarenju ciljeva.....	38
2.4. Prepreke ili rizici koje sprečavaju građane da koriste benefite koje proizvodi javna politika.....	38
III. TABELE ZA IZVJEŠTAVANJE.....	39
IV. PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA.....	44

SPISAK SKRAĆENICA UPOTRIJEBLJENIH U IZVJEŠTAJU

CAPI	Computer Assisted Personal Interviewing
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
CBCG	Centralna banka Crne Gore
EDAMIS	Electronic Data and Monitoring Information System
EU	European Union
EUROSTAT	Statistical Office of the European Union
ESMS	European Statistics Metadata System
ESS	European Statistical System
ESS MH	European Statistics System Metadata Handler
FAO	Food and Agriculture Organization
GFS	Government Finance Statistics
IT	Information Technology
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
MICS	Multiple Indicator Cluster Survey
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
ND	Normativna djelatnost
NVO	Nevladina organizacija
NSOR	Nacionalna strategija održivog razvoja
STS	Short Term Statistics
SDMX	Statistical Data and Metadata Exchange
SIMS	Single Integrated Metadata Structure
SDG	Sustainable Development Goals
UN	United Nations
TD	Tematska djelatnost
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime

I. UVODNI REZIME

Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, shodno članu 19 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Sl. list Crne Gore“, br. 54/18), pripremila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina (za 2024. godinu).**

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 27.12.2023. godine, usvojila Strategiju razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina sa dvogodišnjim Akcionim planom za 2024. i 2025. godinu¹. Strategija je petogodišnji razvojni dokument u oblasti zvanične statistike, koji se donosi u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike². Ovaj dokument predstavlja razvojni okvir statističkog sistema Crne Gore, koji definiše strateški cilj, viziju, misiju i dugoročne operativne ciljeve razvoja statističkog sistema Crne Gore, dok akcioni plan obezbjeđuje plansku realizaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina.

Strategija razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina, sa dvogodišnjim Akcionim planom za 2024. i 2025. godinu, sadrži pet operativnih ciljeva, sa pratećim indikatorima i aktivnostima koji vode do ostvarenja strateškog cilja. Takođe, definiše dinamiku realizacije, strukturu izvještavanja i nadležne organe za realizaciju operativnih ciljeva.

Izazovi u zvaničnoj statistici koji su identifikovani u poglavlju *Analizi stanja u oblasti zvanične statistike*, adresirani su kroz strateški cilj: „Obezbjedenje svim korisnicima/ama rezultata zvanične statistike, koji su proizvedeni u skladu sa principima zvanične statistike, propisanom nacionalnom i međunarodnom metodologijom, uz poštovanje etičkih i profesionalnih standarda“ i dalje se kanališu u okviru operativnih ciljeva kroz prioritetne oblasti odnosno grupe aktivnosti u cilju postizanja željenog napretka.

Upravljanje realizacijom aktivnosti podrazumijeva punu posvećenost Uprave za statistiku, uz efikasnu i efektivnu saradnju sa drugim proizvođačima zvanične statistike. Ovaj izvještaj pripremljen je u skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata³, koja upućuje da se izvještaj priprema na kraju svake godine i isti predstavlja analizu ostvarenih operativnih ciljeva i aktivnosti u 2024. godini, a izrada je bazirana na dobijenim informacijama od strane nadležnih institucija zaduženih za realizaciju aktivnosti.

¹ Strategija razvoja zvanične statistike 2024-2028 („Sl. list Crne Gore“, br. 101/24 od 22.10.2024. godina)

² Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“ br. 18/12 i 47/19)

³ Podgorica: Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, treće dopunjeno izdanje, ISBN - 978-9940-723-03-3

1.1. Stepen realizacije i procenat aktivnosti koje nijesu pravovremeno realizovane

Akcionim planom za 2024 - 2025. godinu planirana je realizacija 38 aktivnosti, od kojih je osam planirano za 2024. godinu, dok je rok za završetak preostalih aktivnosti predviđen za 2025. godinu.

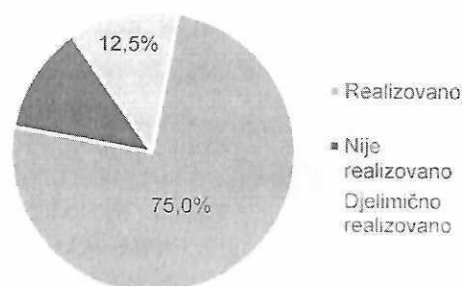
Tabela 1. Pregled realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina, za period 2024. i 2025. godina

STRATEGIJA RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE 2024 - 2028. GODINE		Broj	%
Strateški cilj		1	
Operativni ciljevi		5	
Dvogodišnji Akcioni plan za realizaciju aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike			
Planirane aktivnosti sa datumom završetka u 2024. godini			
1) Broj planiranih aktivnosti u 2024. godini		8	100,0%
1a. Realizovane aktivnosti		6	75,0%
1b. Djelimično realizovane aktivnosti		1	12,5%
1c. Nerealizovane aktivnosti		1	12,5%
Planirane aktivnosti sa datumom završetka u 2025. godini			
2) Broj planiranih aktivnosti u 2025.		30	
2a. Realizovane aktivnosti u 2024. godini sa planom završetka u 2025. godini		2	
UKUPAN BROJ PLANIRANIH AKTIVNOSTI U 2024. I 2025. godini		38	

U 2024. godini realizovano je osam aktivnosti, od 38 planiranih dvogodišnjim Akcionim planom, pri čemu je šest aktivnosti sa rokom završetka u 2024. godini i dvije sa rokom završetka u 2025. godini (*Zbirka statističkih izraza i Analiza postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike*).

U nastavku Izvještaja prikazan je stepen realizacije aktivnosti čiji je rok završetka bio kraj 2024. godine, a koje su definisane dvogodišnjim Akcionim planom Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina.

Grafik 1. Stepen realizacije aktivnosti u 2024. godini

Stepen realizovanih aktivnosti je 75,0%, jer je od osam planiranih, realizovano šest.

Stepen djelimično realizovanih aktivnosti je 12,5% (jedna aktivnost).

Stepen nerealizovanih aktivnosti je 12,5% (jedna aktivnost).

Tabela 2. Pregled realizacije planiranih aktivnosti u 2024. godini po operativnim ciljevima

Operativni ciljevi	Ukupan broj planiranih aktivnosti u 2024. i 2025. godini	Broj planiranih aktivnosti sa datumom početka i završetka u 2024. godini	Broj realizovanih aktivnosti sa datumom početka i završetka u 2024. godini	Broj djelimično realizovanih aktivnosti sa datumom početka i završetka u 2024. godini	Broj nerealizovanih aktivnosti sa datumom početka i završetka u 2024. godini
Operativni cilj 1.	13	4	3	-	1
Operativni cilj 2.	3	-	-	-	-
Operativni cilj 3.	10	3	3	-	-
Operativni cilj 4.	3	-	-	-	-
Operativni cilj 5.	9	1	-	1	-
UKUPNO	38	8	6	1	1

Operativni cilj 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike - Akcionim planom za 2024. godine planirane su četiri aktivnosti. Realizovane su tri, dok jedna aktivnost nije realizovana.

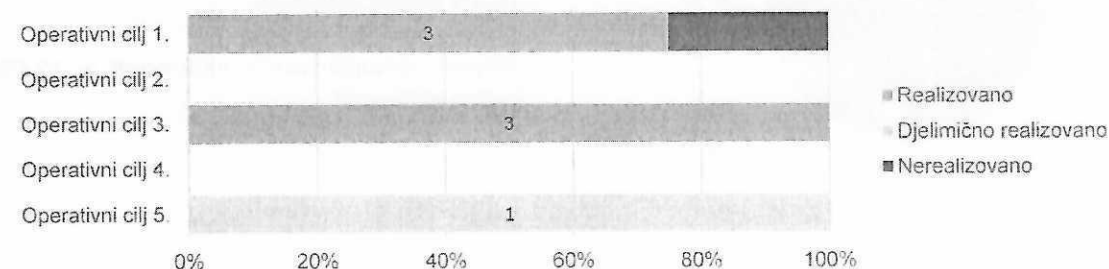
Operativni cilj 2. Jačanje sistema zvanične statistike kroz punu implementaciju planiranih ljudskih resursa i prostornih kapaciteta - Za realizaciju ovog operativnog cilja Akcionim planom za 2024. godinu nije bilo planiranih aktivnosti.

Operativni cilj 3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike - Akcionim planom za 2024. godinu planirane su tri aktivnosti, od kojih su sve tri realizovane.

Operativni cilj 4. Digitalna transformacija statističke proizvodnje uz unapređenje IT bezbjednosti - Za realizaciju ovog operativnog cilja Akcionim planom za 2024. godinu nije bilo planiranih aktivnosti.

Operativni cilj 5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija - Akcionim planom za 2024. godinu planirana je jedna aktivnost koja je djelimično realizovana.

Grafik 2. Stepen realizacije Aktivnosti koje utiču na realizaciju Operativnih ciljeva u izvještajnom periodu, 2024. godina

1.2. Razlozi djelimične realizacije, odnosno nerealizacije planiranih aktivnosti

Od osam planiranih aktivnosti, Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1. je nerealizovana, dok je druga aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5. djelimično realizovana. U nastavku su dati razlozi zašto aktivnosti nijesu realizovane u roku.

OPERATIVNI CILJ 1. - Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike
Aktivnost 1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama

U izvještajnom periodu navedena aktivnost nije realizovana. Razlog tome je međusobna povezanost i uslovljenost aktivnosti, pri čemu zastoj jedne aktivnosti uzrokuje lančanu reakciju i onemogućava sprovođenje povezanih aktivnosti, što se dogodilo u ovom slučaju.

Cilj ove aktivnosti je da se definiše nadležnost registracije i evidencije subjekata koji ne obavljaju privrednu djelatnost. Uprava za statistiku od 2010. godine vrši razvrstavanje jedinica razvrstavanja. Tada je bilo predviđeno da to bude prelazno rješenje, sve dok se ne steknu uslovi za zakonsko definisanje nadležnosti. Uzimajući u obzir izmjene zakonodavstva koje reguliše rad jedinica koje ne obavljaju privrednu djelatnost, a koje su nastale u periodu nakon 2010. godine, stekli su se uslovi da se proces razvrstavanja, kao i utvrđivanja matičnog broja vrši u nadležnim organima za njihovu registraciju.

U vezi sa navedenim, formirana je Međuresorska radna grupa čiji je zadatak da pripremi *Analizu regulatornog okvira za razvrstavanje organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost* i *Plan dalje reforme u oblasti vođenja podataka o razvrstavanju organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost*. Za potrebe radne grupe, Uprava za statistiku je pripremila analizu stanja »Registar jedinica razvrstavanja organizacija i zajednica koje ne obavljaju privrednu djelatnost« i ukazala je na postupak razvrstavanja organizacija po djelatnostima, koje su u njenoj nadležnosti.

Realizacija Aktivnosti 1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama, uslovljena je rezultatima rada međuresorske radne grupe i procedurom za donošenje zakona kojim će se definisati nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja«.

Navedena aktivnost je uključena i kroz poglavlje IV ovog izvještaja »Preporuke za naredni period sprovođenja«.

OPERATIVNI CILJ 5. - Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija
Aktivnost 5.2.1. Četvorogodišnja Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godina

Usljed nedostatka kadrovskih kapaciteta u Upravi za statistiku, posebno u *Odjeljenju za diseminaciju i upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom*, navedena aktivnost je

djelimično realizovana. Naime, u 2024. godini pripremljen je dokument „Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godina“, koji će predstavljati osnovu za pripremu Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina.

Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina, sa dvogodišnjim Akcionim planom za 2026. i 2027. godinu biće pripremljena tokom 2025. godine, u skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Donošenje Strategije je planirano Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu. S tim u vezi, obrazovana je Radna grupa za izradu Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina.

Navedena aktivnost je uključena i kroz poglavlje IV ovog izvještaja „Preporuke za naredni period sprovođenja“.

1.3. Ključna dostignuća po operativnim ciljevima

Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina predviđen je niz aktivnosti usmjerenih na povećanje vidljivosti drugih proizvođača zvanične statistike. U nastavku su predstavljena ključna dostignuća.

OPERATIVNI CILJ 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike
INDIKATOR UČINKA: Vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike

- Povećana je dostupnost rezultata zvanične statistike drugih proizvođača sa objavljenim linkovima na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku, koji korisnicima omogućavaju pristup zvaničnim statistikama drugih proizvođača;
- Formiran je Stručni tim statističkog sistema Crne Gore, koji čine predstavnici Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike;
- Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija dobilo je status proizvođača zvanične statistike za oblast „Istraživanje i razvoj“;
- Aktivno učešće drugih proizvođača zvanične statistike kroz pripremu:
 - Godišnjeg plana zvanične statistike za 2025. godinu;
 - Kalendara objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu;
 - Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
 - Metapodataka za 2023. godinu;
 - Višegodišnjeg programa obuka za sticanje statističkih znanja i vještina.
- Učešće drugih proizvođača zvanične statistike u implementaciji projekta IPA 2022 „Upravljanje kvalitetom“;
- Prikupljeni su podaci o usaglašenosti drugih proizvođača zvanične statistike sa statističkim zakonodavnim okvirom i principima zvanične statistike, koristeći „Upitnik za samoprocjenu institucija o usaglašenosti sa statističkim zakonodavnim okvirom i principima zvanične statistike“.

OPERATIVNI CILJ 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike
INDIKATOR UČINKA: Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima

- Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, pripremila »Zbirku statističkih izraza«, koja je objavljena na internet stranici Uprave za statistiku;
- Ažuriran je statistički poslovni registar, u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2152, sa novim varijablama, čime je postignuta veća usklađenost sa evropskim standardima.

OPERATIVNI CILJ 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike
INDIKATOR UČINKA: Broj prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka

- Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima, pripremila *Analizu postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike* i na taj način mapirala administrativne izvore podataka unutar sistema zvanične statistike, u cilju integracije podataka iz različitih izvora;
- Uvedene su CAWI i CAPI metode prikupljanja podataka kod dva statistička istraživanja, čime se povećao broj istraživanja, sa 12 na 14, koja koriste ove metode.

OPERATIVNI CILJ 3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike
INDIKATOR UČINKA: Usklađivanje pravnih propisa s pravnom tekovinom EU

- Kontinuirano usklađivanje svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU;
- Ažurirana *Informacija o nivou ispunjenosti EU Acquia u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika*;
- Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, a u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore, po prvi put je isporučila EUROSTAT-u raspoložive preliminarne podatke statistike državnih finansija (GFS) za vremenski period 2013 - 2016. godine;
- Prva zvanična posjeta generalne direktorice EUROSTAT-a Crnoj Gori, u novembru 2024. godine, u cilju dalje podrške radu na zatvaranju Poglavlja 18. Statistika;
- Sprovedene aktivnosti na realizaciji preporuka definisanih misijom procjene (*Peer review*).

OPERATIVNI CILJ 3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike
INDIKATOR UČINKA: Ispunjenje završnih mjerila pregovaračkog Poglavlja 18. Statistika

- Postignut je određeni napredak i umjerena spremnost kada je u pitanju spremnost za članstvo. U pogledu navedenog, u Izvještaju evropske komisije za Crnu Goru 2024. godinu (Izvještaj o napretku) zabilježena je bolja ocjena u odnosu na prethodnu godinu;
- Definisana je *Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika*, sa posebnim osvrtom na završna mjerila.

OPERATIVNI CILJ 3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike

INDIKATOR UČINKA: Dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama

- Uprava za statistiku redovno šalje EUROSTAT-u rezultate zvanične statistike iz 56 domena, odnosno statističkih oblasti;
- Od ukupno 200 statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu, realizovano je 194, tri su nerealizovana i tri djelimično realizovana;
- Započete su aktivnosti na ažuriranju indikatora u nadležnosti Uprave za statistiku na platformi za SDG indikatore;
- Održane su obuke i radionice o integraciji indikatora za ciljeve održivog razvoja (SDG indikatori) u strateška dokumenta, u organizaciji Kancelarije za održivi razvoj i Kancelarije rezidentnog koordinatora ujedinjenih nacija (UN), uz učešće predstavnika Uprave za statistiku;
- Učešće predstavnika Uprave za statistiku u pripremi nacrt *Akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje ciljeva održivog razvoja*;
- Održane su međunarodne radionice i stručni sastanci sa učešćem predstavnika Uprave za statistiku.

OPERATIVNI CILJ 5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija

INDIKATOR UČINKA: Promocija rezultata zvanične statistike

- Pripremljen „Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godina“ kao osnov za izradu „Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina“;
- Objavljeno je 107 sadržaja sa rezultatima zvanične statistike na tri društvene mreže (Twitter, LinkedIn, Instagram);
- Objavljeno je 180 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici), kao i četiri publikacije (online i štampane) u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu;
- Na osnovu evidencije korisničkih zahtjeva odgovoreno je na ukupno 834 upućena zahtjeva, od čega se 150 odnosilo na medijske zahtjeve, a 684 na zahtjeve ostalih korisnika;

- U skladu sa planom objavljivanja rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine publikovano je 10 konačnih saopštenja (stanovništvo) sa excel bazama podataka, u domenu Popis stanovništva 2023;
- Sprovedene su aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede 2024. godine.

1.4. Izazovi u dostizanju ciljeva i ciljnih vrijednosti indikatora učinka

Kao razlog za izostanak realizacije veoma malog broja aktivnosti je njihova povezanost i međusobna uslovljenost, jer zastoje kod jedne aktivnosti stvara lančanu reakciju i onemogućava realizaciju povezanih aktivnosti.

Važno je napomenuti da se početak implementacije Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina odvijao u periodu realizacije dvije najveće statističke akcije Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i Popisa poljoprivrede u 2024. godini, što je bitno uticalo na ukupnu organizaciju Uprave za statistiku. Naime, zbog angažovanja velikog broja zaposlenih u popisima, došlo je do promjene dinamike realizacije, a što je uticalo da stepen realizacije aktivnosti tokom 2024. godine bude manji od planiranog.

Uprava za statistiku i dalje nema trajno riješeno pitanje prostornog kapaciteta. Aktivnosti službenika i dalje se odvijaju u dosta ograničenom radnom prostoru, koji onemogućava potpunu koncepciju radnog ambijenta. Neadekvatan i nedovoljan radni prostor otežava primjenu svih principa Kodeksa prakse evropske statistike.

Nedostatak kadrovskih kapaciteta je i dalje jedan od izazova sa kojim se suočava Uprava za statistiku. U trenutku pripreme Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina, Uprava za statistiku je imala 96 zaposlenih, od 169 planiranih *Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku* (57% od planiranog broja). Na kraju 2024. godine ukupan broj zaposlenih u Upravi za statistiku je 103 lica (61% od planiranog broja). Napredak je postignut, ali ne u dovoljnoj mjeri za realizaciju svih definisanih aktivnosti zvanične statistike.

Činjenica je da prijem kadra prati i njegov odliv, pa je u narednom periodu potrebno uložiti dodatne napore da se prevenira ova pojava. Kao primjer dobre prakse, Uprava za statistiku priprema *Analizu istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih*, a nakon sprovedenog *Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih* (I kvartal 2025. godine). Ovo će stvoriti mogućnost planskog pristupa politici zadržavanja postojećih kadrova, u skladu sa najboljom praksom u oblasti upravljanja ljudskim resursima.

Takođe, kako bi se uticalo na kreiranje pozitivnog odnosa prema poslu i radnom okruženju, razvijanje osjećaja pripadnosti novoj radnoj sredini, odnosno kolektivu, zatim na smanjenje fluktuacije zaposlenih kroz jačanje motivacije, a u krajnjem i na unapređenje imidža, Uprava za statistiku, u saradnji sa drugim proizvođačima, pripremiće „*Višegodišnji program obuka za sticanje znanja i vještina*“. Svrha ovog dokumenta je da olakša prilagođavanje lica koja ulaze u

sistem zvanične statistike, u smislu njihovog upoznavanja sa djelokrugom rada zvanične statistike.

U dijelu unapređenja procesa karijernog razvoja, nastavljene su aktivnosti usavršavanja kroz obuku statističara o međunarodnim metodologijama i standardima. Na nivou statističkog sistema, tokom 2024. godine, zaposleni su učestvovali na 148 obuka, kroz seminare, kurseve i sastanke u organizaciji EUROSTAT-a, GOPA, ICON institute-a, UNECE-a, itd. Takođe, u toku 2024. godine na stručnom usavršavanju u statističkim zavodima zemalja Evropske unije su bila dva zaposlena. Jedno stažiranje je sprovedeno u oblasti biznis statistike na temu: Ankete o poslovnim tendencijama (u Varšavi, Poljska), dok je drugo sprovedeno u oblasti statistike rada na temu: Statistika rada (Pirineji, Grčka).

Što se tiče obuka u organizaciji Uprave za ljudske resurse, zaposleni u Upravi za statistiku (samo iz Službe za opšte, kadrovske poslove i finansije) su bili na ukupno 14 obuka i to: Izrada kadrovskog plana, Javne nabavke, Centralizovani obračun zarada, Slobodan pristup informacijama, Izrada i sprovođenje plana integriteta, Procjena i upravljanje rizicima.

Procjena Uprave za statistiku je da se Poglavlje 18. Statistika može privremeno zatvoriti 2028. godine, postizanjem visokog stepena usklađenosti, koja je trenutno na nivou od 65%, ukoliko se ispune osnovni preduslovi koji se tiču obezbjeđivanja ljudskih, finansijskih i prostornih kapaciteta.

Poseban naglasak u oblasti zvanične statistike, stavlja se na integraciju zvaničnog statističkog sistema Crne Gore u Evropski statistički sistem (ESS), što omogućava uporedivost zvaničnih statističkih rezultata Crne Gore, sa podacima država članica EU.

1.5. Realizovana u odnosu na planirana finansijska sredstva

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, za realizaciju planiranih aktivnosti zvanične statistike iz opštih prihoda budžeta Upravi za statistiku opredijeljena su sredstva u iznosu od 11.071.534,56 €. Od ovog iznosa utrošeno je 67,37% ili 7.459.295,11 €. Ukupno realizovana sredstva u 2024. godini iz IPA sredstava i ostalih donacija iznose 362.553,40 €, tako da su ukupno utrošena sredstva iz svih izvora iznosila 7.821.848,51 €.

Tabela 3. *Finansijski okvir za 2024. godinu, u EUR*

Finansijski okvir za 2024. godinu	Planirana sredstva	Opredjeljena sredstva	Realizovana sredstva
1. Nacionalni budžet	11.740.045,99	11.071.528,86	7.459.295,11
2. Donatorski program	493.229,29	5,70	362.553,40
UKUPNO	12.233.275,28	11.071.534,56	7.821.848,51

* Donatorski programi se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veća od opredijeljenih donatorskih sredstava.

Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje planirao je finansijska sredstva u iznosu od 9.639,00 €, dok su se ostale institucije statističkog sistema izjasnile da nemaju troškova u realizaciji statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu.

Odnos planiranih i utrošenih finansijskih sredstava po operativnim ciljevima

Tabela 4. Pregled finansijskih sredstava po operativnim ciljevima, u EUR

Finansijski okvir za 2024. godinu	Planirana sredstva	Opredjeljena sredstva	Realizovana sredstva
Operativni cilj 1.	225.518,58	200.450,94	136.769,93
Operativni cilj 2.	0,00	0,00	0,00
Operativni cilj 3.	11.967.756,70	10.831.083,62	7.660.721,23
Operativni cilj 4.	0,00	0,00	0,00
Operativni cilj 5.	40.000,00	40.000,00	24.357,35
UKUPNO	12.233.275,28	11.071.534,56	7.821.848, 51

Operativni cilj 1.

Realizacija finansijskih sredstava za Operativni cilj 1. je manja u odnosu na planirana/odobrena sredstva usljed niže ugovorene vrijednosti u odnosu na procijenjenu, kao i zbog potpisivanja ugovora krajem 2024. godine, koji na realizaciju dopijeva u toku 2025. godine.

Operativni cilj 3. i 5.

U 2024. godini, od ukupno 200 statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu, realizovano je 194, tri su nerealizovana i tri djelimično realizovana.

Od 171 planiranih statističkih istraživanja, koja su u nadležnosti Uprave za statistiku, realizovano je 169, dok dva nijesu realizovana. U nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike je 27 statistička istraživanja, od čega je realizovano 25 statističkih istraživanja. Nije realizovano istraživanje u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore, dok je istraživanje u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija djelimično realizovano.

Dva statistička istraživanja za čiju realizaciju su zadužene tri institucije, Ministarstvo finansija, Centralna banke Crne Gore i Uprava za statistiku, su djelimično realizovana. Odlaganje Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova za kraj 2023. godine, uslovilo je odlaganje aktivnosti vezanih za obradu i diseminaciju podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova za 2024. godinu, što je bio i razlog nesprovođenja MICS istraživanja u 2024. godini. Pojedine aktivnosti su implementirane drugačijim planom i dinamikom od planiranog što je razlog niske realizacije planiranih/odobrenih sredstava. Usljed nedostatka kadrovskih kapaciteta nije bila moguća realizacija planiranih novih istraživanja.

Odnos planiranih i utrošenih sredstava po aktivnostima koje utiču na realizaciju Operativnih ciljeva

Tabela 5. Pregled finansijskih sredstava po aktivnostima koje utiču na realizaciju operativnih ciljeva, u EUR

Finansijski okvir za 2024. godinu		Planirana sredstva	Opredjeljena sredstva	Realizovana sredstva
Operativni cilj 1.		225.518,58	200.450,94	136.769,93
Aktivnost 1.1.2	Broj održanih obuka u oblasti upravljanja kvalitetom za druge proizvođače zvanične statistike u cilju jačanja saradnje kroz promociju upravljanja kvalitetom	23.518,58	0,94	0,00
Aktivnost 1.3.2	Broj istraživanja koja će primijeniti metodu prikupljanja podataka CAPI i CAWI	202.000,00	200.450,00	136.769,93
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet			
Operativni cilj 2.		0,00	0,00	0,00
Operativni cilj 3.		11.967.756,70	10.831.083,62	7.660.721,23
Aktivnost 3.1.4.	Ažuriranje nacionalnih metodologija za statistička istraživanja shodno najboljoj međunarodnoj praksi	182.104,30	1,00	142.865,83
	Izvor finansiranja - Donatorski program			
Aktivnost 3.1.5.	Intenziviranje učešća u nacionalnim i međunarodnim radnim tijelima usmjerenim na razvoj zvanične statistike	296.318,33	27.221,00	167.408,18
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet i Donatorski program			
Aktivnost 3.3.1.	Planiranje statističkih istraživanja na osnovu potreba međunarodnih i nacionalnih korisnika	335.066,66	300.201,86	58.143,05
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet i Donatorski program			
Aktivnost 3.3.3.	Proizvodnja indikatora za potrebe ispunjenja međunarodnih obaveza i izvještavanja na EU i UN nivou u nadležnosti Uprave za statistiku	11.113.017,41	10.462.409,76	7.287.766,34
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet i Donatorski program			
Aktivnost 3.3.4.	Broj novih istraživanja u sistemu zvanične statistike koji zadovoljavaju potrebe međunarodnih i nacionalnih korisnika	41.250,00	41.250,00	4.537,83
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet			
Operativni cilj 4.		0,00	0,00	0,00
Operativni cilj 5.		40.000,00	40.000,00	24.357,00

Aktivnost 5.1.2.	Aktivna diseminacija rezultata zvanične statistike na četiri društvene mreže (Twitter, LinkedIn, Facebook, Instagram)	25.000,00	25.000,00	15.546,08
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet			
Aktivnost 5.2.2.	Kontinuirano edukovanje korisnika (broj organizovanih predavanja i seminara za: korisnike podataka, naučnu zajednicu, predstavnike medija i dr.)	15.000,00	15.000,00	8.811,27
	Izvor finansiranja - Nacionalni budžet			
UKUPNO		12.233.275,28	11.071.534,56	7.821.848,51

* Donatorski programi se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veća od opredijeljenih donatorskih sredstava

1.6. Izazovi u dostizanju ciljeva i ciljnih vrijednosti sa rodnom dimenzijom

Ukupan broj zaposlenih u Upravi za statistiku na kraju 2024. godine je 103. Od toga, 75 je ženskog pola, a 28 muškog pola. Jedan službenik je privremeno raspoređen u drugom državnom organu (MUP-u), dok jedna službenica koristi pravo na mirovanje prava iz radnog odnosa.

Uvođenje rodno aspekta u proces planiranja zvanične statistike doprinosi transparentnijem i efikasnijem korišćenju resursa, jačanju odgovornosti, promovisanju i poboljšanju mjerljivosti i efikasnosti politika i unapređenju rodne ravnopravnosti. Od ukupno 210 planiranih statističkih istraživanja definisanih Programom zvanične statistike 2024 - 2028. godina, analizom je utvrđeno da će 38 ili 18% statističkih istraživanja (iz oblasti: Stanovništvo; Tržište rada; Obrazovanje i doživotno učenje; Prihodi i potrošnja i Pravosuđe i kriminalitet), pružiti rezultate zvanične statistike, kojim se može mjeriti napredak u postizanju rodne ravnopravnosti. Tokom 2024. godine objavljena je publikacija na mjesečnom nivou „**Mjesečni statistički pregled**“, koja sadrži rezultate zvanične statistike, iz navedenih statističkih oblasti, prikazane po polu.

Publikacija „**Žene i muškarci u Crnoj Gori**“ (deseto izdanje) daje kratak prikaz broja žena i muškaraca u Crnoj Gori. Nastala je kao odgovor na sve veće potrebe korisnika/ca da se stanje u društvu, između ostalog, prati i preko statističkih podataka prikazanih prema polu. Više detalja u poglavlju 2.2. Indikatori učinka prikazani disagregirano po polu.

U decembru 2024. godine, Uprava za statistiku objavila je „**Statistički godišnjak 2024**“. Statistički godišnjak je osnovna publikacija Uprave za statistiku, koja na sveobuhvatan i sistematski način pruža izbor najvažnijih podataka iz svih oblasti društvenog i ekonomskog života Crne Gore. Pored podataka koje prikuplja i obrađuje Uprava za statistiku, kao glavni nosilac i diseminator statističkih podataka, u njemu su objavljeni i rezultati statističkih istraživanja drugih proizvođača zvanične statistike, kao i podaci preuzeti od drugih državnih organa i međunarodnih statističkih institucija.

Takođe, u decembru 2024. godine, Uprava za statistiku je objavila brošuru „Crna Gora u brojkama 2024“. U brošuri su objavljeni podaci informativne prirode, koji predstavljaju rezime teritorijalnog, demografskog, ekonomskog i društvenog portreta Crne Gore.

Uprava za statistiku je, u decembru 2024. godine, po prvi put objavila saopštenje „**Indikatori kriminaliteta**“, iako se podaci o kriminalitetu prikupljaju duži niz godina za Eurostat/UNODC. Statistički podaci prezentovani u ovom saopštenju odnose se na evidentirana krivična djela, osobe dovedene u formalni kontakt sa policijom, procesuirana lica, osuđena lica, kao i lica u zatvoru. U 2023. godini ukupan broj krivičnih djela prijavljenih policiji iznosio je 4.094. Broj osoba dovedenih u formalni kontakt sa policijom bio je 4.343, od čega je 3.909 muškaraca ili 90,0% muškaraca i 434 žene, odnosno 10,0%. Ukupan broj osuđenih lica u 2023. godini iznosi 2.724. Većinu osuđenih čine muškarci sa 91,4% ili 2 489, dok žene čine 8,6% od ukupnog broja osuđenih lica, odnosno 235. Većina lica u zatvoru su muškarci, i čine 96,7% od ukupnog broja zatvorenika.

U saopštenju „**Stanovništvo Crne Gore prema polu i starosti**“ Uprava za statistiku je započela objavljivanje konačnih rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, koji je sproveden u periodu od 3. decembra do 30. decembra 2023. godine u skladu sa međunarodnim preporukama UNECE-a i smjernicama primijenjene regulative 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije. Rezultati dati u ovom saopštenju se odnose na broj i strukturu stanovništva prema osnovnim demografskim obilježjima - polu i starosti, na nivou Crne Gore i po opštinama. Popisom stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, popisano je 623.633 lica sa uobičajenim mjestom boravka u Crnoj Gori. Od ukupnog broja stanovnika, 316.826 ili 50,80% čine osobe ženskog pola, a 306.807 ili 49,20% su osobe muškog pola. Žene u prosjeku imaju 40,9, a muškarci 38,5 godina.

U saopštenju „**Stanovništvo Crne Gore prema državljanstvu**“ predstavljeni su rezultati Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine o broju i strukturi stanovništva Crne Gore prema državljanstvu, na nivou Crne Gore i po opštinama, sa stanjem na dan 31. oktobar 2023. godine u 24 sata. Polna struktura stanovništva prema državljanstvu pokazuje da od ukupnog broja lica sa državljanstvom Crne Gore 50,36% su žene, a 49,64% su muškarci. Kod stranih državljana učešće žena je 54,39%, dok je 45,61% muškaraca.

U saopštenju „**Najčešća imena stanovnika Crne Gore po starosti i polu**“ prikazani su podaci koji se odnose, na najčešća muška i ženska imena u Crnoj Gori po starosti i polu. Prema rezultatima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini najčešće žensko ime u Crnoj Gori je Jelena, dok je Nikola najčešće muško ime.

U saopštenju „**Stanovništvo Crne Gore prema bračnom statusu**“ prikazani su podaci koji se odnose na broj i strukturu stanovništva prema zakonskom bračnom statusu, životnom partnerstvu lica istog pola i vanbračnoj zajednici. Bračno stanje se prikazuje za stanovništvo starosti 15 i više godina, što je 511.189 stanovnika, od čega su 262.653 žene, a 248.536 muškarci.

U saopštenju „**Stanovništvo Crne Gore prema znanju stranih jezika**“ prikazani su podaci koji se odnose na, znanje stranih jezika koje je definisano kao sposobnost da lice razumije, govori,

čita i piše neki strani jezik. Podaci prezentovani u ovom saopštenju se odnose na one strane jezike koje poznaje preko 1% stanovništva starosti 15 i više godina, a to su engleski, ruski, italijanski, njemački, francuski i španski jezik. Posmatrajući prema polu, ženski pol u većem procentu zna skoro sve navedene strane jezike, osim njemačkog gdje je muški pol zastupljeniji, 53,62% prema 46,38% u korist osoba muškog pola. Najveća dominacija ženskog pola je u znanju francuskog (61,46% prema 38,54%) i španskog jezika (65,69% prema 34,31%).

U saopštenju **„Stanovništvo Crne Gore sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti“** prikazani su podaci koji se odnose na broj i strukturu stanovništva prema smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Od ukupnog broja stanovništva, 8,54% lica ima najmanje jednu smetnju/prepreku u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, 5,83% lica ima smetnje/prepreke sa kretanjem, 3,86% sa vidom, 2,48% sa sluhom, 2,02% sa pamćenjem, 2,12% sa staranjem o sebi i 1,09% sa komunikacijom. Posmatrano po polu, veći je procenat lica sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti među ženama nego među muškarcima, pri čemu 9,56% žena i 7,48% muškaraca ima barem jednu smetnju/prepreku u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

U saopštenju **„Stanovništvo prema poznavanju rada na računaru“** prikazani su podaci koji se odnose na broj i strukturu stanovništva prema poznavanju rada na računaru. Od ukupnog broja stanovništva starijeg od 15 godina, 49,84% je kompjuterski pismeno, 37,03% su lica koja djelimično poznaju rad na računaru, 12,90% ne poznaje rad na računaru, dok 0,23% lica nije dalo odgovor na ovo pitanje. Polna struktura pokazuje da je podjednak broj kompjuterski pismenih žena i muškaraca.

U saopštenju **„Žensko stanovništvo i broj živorođene djece u Crnoj Gori“** prikazani su podaci koji se odnose na broj živorođene djece kod lica ženskog pola starosti 15 i više godina. U Crnoj Gori ima ukupno 316.826 žena, od kojih 262.653 starosti 15 i više godina. U fertilnom dobu je njih 142.144, odnosno 44,87% ukupnog broja žena. Fertilno doba je doba u životu žene kada je ona sposobna da rađa i u nauci je definisano kao period od 15 - 49 godina starosti.

II. INFORMACIJE O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

OPŠTI PREGLED

Uloga Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina je da usmjerava rad zvaničnog statističkog sistema ka postizanju najvažnijih operativnih ciljeva u navedenom vremenskom periodu. Istovremeno, služi i za predstavljanje rada proizvođača zvanične statistike, korisnicima/ama i široj javnosti, kako bi u kontinuitetu pratili razvoj i unapređenje sistema zvanične statistike. Strategija definiše pravac bržeg razvoja zvanične statistike kroz harmonizaciju metodologije, standarda i dobre statističke prakse. Tako je postignut veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU.

Takođe, Strategija predstavlja osnov za dobijanje rezultata zvanične statistike i obezbjeđuje njihovu uporedivost sa statističkim podacima evropskih i drugih zemalja. Usvajanjem Programa zvanične statistike 2024 - 2028 godina i Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu obezbijeđen je programski okvir za dobijanje rezultata zvanične statistike.

Tako je u 2024. godini, od ukupno 200 statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu, realizovano 194 statistička istraživanja (97,0%), tri su nerealizovana i tri djelimično realizovana.

Od 171 planiranih statističkih istraživanja, koja su u nadležnosti Uprave za statistiku, realizovano je 169, dok dva nijesu realizovana.

U nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike je 27 statističkih istraživanja, od čega je realizovano 25 statističkih istraživanja. Nije realizovano istraživanje u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore, dok je istraživanje u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija djelimično realizovano.

Dva statistička istraživanja za čiju realizaciju su zaduženi Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za statistiku su djelimično realizovana.

Napredak u oblasti zvanične statistike prati se prvenstveno kroz Izvještaj evropske komisije za Crnu Goru 2024. godinu (Izvještaj o napretku), na godišnjem nivou. Prema ovom izvještaju, u okviru Poglavlja 18. Statistika postignut je određeni napredak i umjerena spremnost za članstvo u EU. U pogledu ostvarenog napretka bilježi se bolja ocjena u odnosu na prethodnu godinu. Kada je u pitanju ispunjenje obaveza definisanih mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika incirane su važne aktivnosti u pogledu redefinisanja nadležnosti za proizvodnju GFS statistike, što je i formalizovano izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici i sistemu zvanične statistike.

Sve obaveze definisane Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu su realizovane, i to:

1. Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu;

2. Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina;
3. Završni izveštaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine;
4. Izveštaj o izvršenim poslovima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i o utrošenim sredstvima obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore;
5. Predlog Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu;
6. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
7. Predlog zakona o Popisu poljoprivrede za 2024. godinu.

Prijem Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u sistem zvanične statistike zahtijevao je izmjenu i dopunu podzakonskih akata, zbog čega je na sjednici Vlade Crne Gore utvrđen predlog:

8. Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike za 2024 - 2028. godinu i
9. Odluke o izmjeni Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu.

Preporuke iz završnog izveštaja

Preporuke iz Završnog izveštaja o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godina u većem dijelu su prihvaćene i kontinuirano se realizaciju, izuzev preporuke broj 5, koja se odnosi na poslovni prostor.

PREPORUKA 1. Donijeti novu strategiju razvoja zvanične statistike - Strategija razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina je donešena.

PREPORUKA 2. Unapređenje zakonodavnog okvira u pravcu definisanja novog institucionalnog okvira kako bi se nadležnost u proizvodnji statistike državnih finansija usaglasila sa ESA 2010 standardima - Utvrđen je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike i u skupštinskoj proceduri.

PREPORUKA 3. Nastavak aktivnosti na daljoj modernizaciji proizvodnje i promociji rezultata zvanične statistike - U 2024. godini uvedene su CAWI i CAPI metode prikupljanja podataka, čime se povećao broj istraživanja koja koriste ove metode, sa 12 na 14, što je doprinijelo modernizaciji statističke proizvodnje.

Monitoring i analiza press klipinga pokazuju da je u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine u medijima (elektronskim, štampanim, online) bilo 8.858 objava koje su se odnosile na Upravu za statistiku, od čega u online medijima 7.299 objava. Web-sajt Uprave za statistiku zabilježio je 197.208 spoljnih korisnika, koji su ostvarili ukupno 609.466 posjeta.

PREPORUKA 4. Jačanje kadrovskih potencijala Uprave za statistiku - Početna vrijednost u 2024. godini (Operativni cilj 2. Indikator učinka 2.1) iznosila je 96 zaposlenih, od 169 planiranih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku. Do kraja 2024. godine,

broj zaposlenih povećan je na 103, što predstavlja rast od sedam zaposlenih u odnosu na 2023. godinu.

PREPORUKA 5. Obezbijediti adekvatan poslovni prostor - Uprava za statistiku i dalje nema trajno riješeno pitanje prostornog kapaciteta.

2.1. Analitički osvrt na dostignuća po operativnim ciljevima

OPERATIVNI CILJ 1. DALJE UNAPREĐENJE INSTITUCIONALNE KOORDINACIJE ZVANIČNE STATISTIKE

Realizacija Operativnog cilja 1. predstavlja kontinuitet u uspostavljanju efikasnog procesa upravljanja između institucija, odnosno mehanizma komunikacije, praćenja i uspostavljanja statističkih procesa i procedura na nivou zvaničnog statističkog sistema.

Tabela 6. Stepen realizacije indikatora učinka Operativnog cilja 1.

RB	INDIKATOR UČINKA	Polazna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2024. godine	TREND	Prelazna vrijednost 2026.	Ciljna vrijednost 2028.
1.	Vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike	Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 5%	Zvanična web stranica Uprave za statistiku sadrži linkove proizvođača zvanične statistike omogućavajući korisnicima direktan pristup rezultatima zvanične statistike		Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 20%	Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 50%
2.	Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima	Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 10%	Broj uvedenih novih varijabli u „Statistički Biznis Registar“ je 15, shodno Regulativi (EU) 2019/2152 što predstavlja ostvarenje planirane aktivnosti u 2024. godini		Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 30%	Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 50%

3.	Broj prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka	Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 3% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka	Izmjenom seta zakona Upravi za statistiku obezbijeđen pristup podacima registara MUP-a		Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 5% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka	Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 10% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka
----	---	---	--	---	---	--

Aktivnostima koje utiču na realizaciju Operativnog cilja 1, sa rokom završetka u 2024. godini, koje su doprinijele unapređenju zvanične statistike unutar statističkog sistema predstavljene su u nastavku izvještaja.

KLJUČNA AKTIVNOST 1.1: Jačanje koordinacije unutar nacionalnog statističkog sistema

Indikator učinka: Vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike

Vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike je povećana objavljivanjem linkova na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku, koji korisnicima omogućavaju pristup zvaničnim statistikama na web sajtovima drugih proizvođača.

Na ovaj način se promovišu rezultati zvanične statistike drugih proizvođača i prati dinamika objavljivanja koja je definisana Kalendarom objavljivanja statističkih podataka, Godišnjim planom zvanične statistike i petogodišnjim Programom zvanične statistike.

Polazna vrijednost: Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 5%.

Prelazna vrijednost: Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 20%.

Ciljna vrijednost: Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 50%.

Indikator rezultata:

- Formiran »Stručni tim statističkog sistema Crne Gore«
- Objavljeni linkovi drugih proizvođača zvanične statistike, u cilju unapređenja vidljivosti rezultata drugih proizvođača zvanične statistike na web stranici koordinatora statističkog sistema, Uprave za statistiku u skladu sa Kalendarom objavljivanja podataka. Linkovi su dostupni na internet stranici Uprave za statistiku, u odjeljku SISTEM. Link: <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=16>

Aktivnost 1.1.1: Formiran »Stručni tim statističkog sistema Crne Gore«

Stručni tim statističkog sistema Crne Gore je formiran *Odlukom o obrazovanju Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore*, u kome su zastupljeni predstavnici Uprave za statistiku i drugih

proizvođača zvanične statistike. Zadaci Stručnog tima su aktivno učešće drugih proizvođača u sprovođenju upravljanja kvalitetom, jačanje međuinstitucionalne saradnje, veća vidljivost rezultata zvanične statistike drugih proizvođača, kao i koordinacija saradnje institucija zaduženih za realizaciju aktivnosti iz Strategije razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina i objedinjavanje informacija za potrebe sistema izvještavanja. Prijemom Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u sistem zvanične statistike, donešena je *Odluka o dopuni Odluke o obrazovanju Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore*, kojom je prošireno članstvo tima za predstavnika ovoga ministarstva, kao proizvođača zvanične statistike. Usvojen je i *Poslovnik o radu Stručnog tima statističkog sistema*, kojim se precizno definišu aktivnosti Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore. U 2024. godini održana su dva sastanka Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je *Finalni izvještaj za aktivnost 1.1.1. Formiran »Stručni tim statističkog sistema Crne Gore«*.

KLJUČNA AKTIVNOST 1.2: Jačanje statističkog sistema za potrebe unapređenja statističkih registara i standarda

Indikator učinka: Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima

Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima sastoji se od nekoliko faza, shodno tome definisane su aktivnosti koje će uticati na realizaciju Operativnog cilja i izvještavanje o učinku. Realizacija aktivnosti na uvođenju novih varijabli shodno Regulativi (EU) 2019/2152 je samo početak i predstavlja ostvarenje planirane aktivnosti u 2024. godini. Pored toga, realizovana je aktivnost definisanja "Zbirke statističkih izraza", koja je bila planirana za 2025. godinu.

Polazna vrijednost: Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 10%.

Prelazna vrijednost: Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 30%.

Ciljna vrijednost: Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 50%.

Indikator rezultata:

- Definisana »Zbirka statističkih izraza«;
- Broj uvedenih novih varijabli u »Statistički Biznis Registar« u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2152.

Aktivnost 1.2.1: Definisana »Zbirka statističkih izraza«

Zbirka statističkih izraza je namijenjena profesionalnim statističarima, naučnim radnicima, studentima i drugim korisnicima rezultata zvanične statistike. Njeno korišćenje treba da doprinese otklanjanju teškoća na koje se nailazi pri upotrebi specifičnih statističkih termina, da podstakne i ubrza standardizaciju njihove upotrebe. Svrha Zbirke statističkih izraza je da se osigura da se isti statistički izrazi koriste u statističkoj proizvodnji i njeno ažuriranje vršiće se na godišnjem nivou. Zbirka statističkih izraza je pripremljena u skladu sa EUROSTAT-ovom Zbirkom termina i koncepata. Objavljena u januaru 2023. godine i dostupna je internet stranici Uprave za statistiku.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za aktivnost 1.2.1. Definisana »Zbirka statističkih izraza«.

Aktivnost 1.2.7: Broj uvedenih novih varijabli u »Statistički Biznis Registar« u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2152

U Statistički biznis registar uvedeno je 15 novih varijabli, što predstavlja veću harmonizaciju u odnosu na Regulativu (EU) 2019/2152. Navedenim napretkom stvorena je mogućnost za proizvodnju novih podataka i postizanje veće usklađenosti sa evropskim standardima i definicijama u proizvodnji rezultata zvanične statistike.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za Aktivnost 1.2.7. Broj uvedenih novih varijabli u »Statistički Biznis Registar« u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2152.

Aktivnost 1.2.8: Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama

U izvještajnom periodu navedena aktivnost nije realizovana. Razlog nerealizacije je međusobna povezanost i uslovljenost aktivnosti, pri čemu zastoj jedne aktivnosti uzrokuje lančanu reakciju i onemogućava sprovođenje povezanih aktivnosti, što se dogodilo u ovom slučaju.

Cilj ove aktivnosti je da se definiše nadležnost registracije i evidencije subjekata koji ne obavljaju privrednu djelatnost. Uprava za statistiku, od 2010. godine, vrši razvrstavanje jedinica razvrstavanja. Tada je bilo predviđeno da to bude prelazno rješenje, sve dok se ne steknu uslovi za zakonsko definisanje nadležnosti. Uzimajući u obzir izmjene zakonodavstva koje reguliše rad jedinica koje ne obavljaju privrednu djelatnost, a koje su nastale u periodu nakon 2010. godine, stekli su se uslovi da se proces razvrstavanja, kao i utvrđivanja matičnog broja vrši u nadležnim organima za njihovu registraciju.

Vlada Crne Gore formirala je međuresorsku radnu grupu čiji je zadatak da pripremi „Analizu regulatornog okvira za razvrstavanje organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost“ i „Plan dalje reforme u oblasti vođenja podataka o razvrstavanju organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost“. Za potrebe radne grupe, Uprava za statistiku je pripremila analizu stanja „Registar jedinica razvrstavanja organizacija i zajednica koje ne obavljaju privrednu djelatnost“ i ukazala je na postupak razvrstavanja organizacija po djelatnostima, koje vrši Uprava za statistiku.

Realizacija Aktivnosti 1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama, uslovljena je rezultatima međuresorske radne grupe i procedurom za donošenje zakona, kojim će se definisati nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja«.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za aktivnost 1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama«.

KLJUČNA AKTIVNOST 1.3 Unaprijediti saradnju sa davaocima podataka/izvještajnim jedinicama

Indikator učinka: Broj prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka

Statističko-metodološka koordinacija u razmjeni administrativnih podataka i uvođenje novih varijabli u statističke svrhe, smanjila bi troškove prikupljanja podataka, kao i opterećenje izvještajnih jedinca. U 2024. godini realizovana je aktivnost izrade *Analize postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike*, i povećan broj statističkih istraživanja koja koriste metodu prikupljanja CAPI i CAWI.

Polazna vrijednost: Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 3% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka.

Prelazna vrijednost: Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 5% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka.

Ciljna vrijednost: Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 10% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka.

Indikator rezultata:

- Izrađena „Analiza postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike“;
- Broj istraživanja koja primjenjuju metod CAPI i CAWI.

Aktivnost 1.3.1: Izrađena i u kontinuitetu ažurirana „Analiza postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike“

Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima, pripremila *Analizu postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike* i, na taj način, mapirala administrativne izvore podataka unutar sistema zvanične statistike u cilju integracije podataka iz različitih izvora. Ova analiza se odnosi na korišćenje administrativnih izvora podataka u sistemu zvanične statistike i pruža uvid u stanje postojećih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike, kao i pristup za ažuriranje potencijalnih izvora podataka u statističke svrhe. Svrha analize je smanjenje opterećenja ispitanika i statističara, kako bi se izbjeglo ponavljanje zahtjeva za dostavu podataka, što je u skladu sa principima zvanične statistike i Kodeksom prakse evropske statistike. Kao rezultat ove analize pokrenuta je inicijativa za formalizovanje saradnje sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.

Na ovu temu održan je sastanak sa predstavnicima UN Montenegro i UNICEF-a, koji su predložili saradnju sa njihovim konsultantima na projektu u Ministarstvu javne uprave, a sve u cilju zajedničkog rada na indentifikaciji, standardizaciji, sistematizaciji baza podataka/registra i razmjeni podataka između njih.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je *Finalni izvještaj za aktivnost 1.3.1. Definisana „Analiza postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike“*.

Aktivnost 1.3.2: Broj istraživanja koja primjenjuju metod CAPI i CAWI

Modernizacija prikupljanja podataka unapređuje efikasnost, povećava kvalitet i smanjuje opterećenje izvještajnih jedinica. U 2024. godini, kod dva istraživanja je primijenjena CAPI/CAWI metoda za prikupljanje podataka, čime je došlo do povećanja u odnosu na 2023. godinu, sa 12 na 14 statističkih istraživanja.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je, *Finalni izvještaj za aktivnost 1.3.2. »Broj istraživanja koja će primijeniti metodu prikupljanja podataka CAPI i CAWI«*.

OPERATIVNI CILJ 3. NASTAVAK USKLAĐIVANJA SA STANDARDIMA EU I PREPORUKAMA MEĐUNARODNIH INSTITUCIJA I SARADNJE U OBLASTI ZVANIČNE STATISTIKE

Realizacija Operativnog cilja 3. predstavlja kontinuitet primjene međunarodnih i nacionalnih metodoloških statističkih standarda.

Tabela 7. Stepen realizacije indikatora učinka Operativnog cilja 3.

RB	INDIKATOR UČINKA	Polazna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2024. godine	TREND	Prelazna vrijednost 2026.	Ciljna vrijednost 2028.
1.	Usklađivanje pravnih propisa s pravnom tekovinom EU	Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 60%	Utvrđen predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike		Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 80%	Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 98%
2.	Ispunjenje završnih mjerila pregovaračkog Poglavlja 18. Statistika	Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 50%	Definisana Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila		Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 80%	Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 98%

3.	Dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a	Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 60%	Djelimični napredak	→	Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%	Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 80%
----	---	--	---------------------	---	--	--

Aktivnostima koje utiču na realizaciju Operativnog cilja 3. sa rokom završetka u 2024. godini, koje su doprinijele unapređenju zvanične statistike unutar statističkog sistema predstavljene su u nastavku izvještaja.

KLJUČNA AKTIVNOST 3.1: Dalja primjena međunarodnih i nacionalnih metodoloških (statističkih) standarda

Indikator učinka: Usklađivanje pravnih propisa s pravnom tekovinom EU

Pravni okvir u oblasti zvanične statistike se sastoji od pravnih akata koji su direktno primjenljivi u državama članicama, kao što su Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta Evrope i odluke i uredbe Evropske komisije. Ovaj okvir sadrži i niz metodoloških priručnika i uputstava za različite statističke oblasti, kao što su poljoprivreda, ekonomske, društvene i socijalne statistike. Međunarodni ugovori i međunarodni standardi, kao što je Kodeks prakse evropske statistike, obezbjeđuju dalju osnovu za statističku proizvodnju. Dalja primjena međunarodnih i nacionalnih metodoloških statističkih standarda je mjera koju će proizvođači zvanične statistike slijediti i u narednom petogodišnjem periodu.

Procjena Uprave za statistiku je da se Poglavlje 18. Statistika potencijalno privremeno može zatvoriti 2028. godine, postizanjem visokog stepena usklađenosti, koja je trenutno na nivou od 65%, ukoliko se ispune osnovni preduslovi koji se tiču obezbjeđivanja ljudskih, finansijskih i prostornih kapaciteta.

Polazna vrijednost: Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 60%.

Prelazna vrijednost: Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 80%.

Ciljna vrijednost: Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 98%.

Indikator rezultata:

- Ažurirana informacija o nivou ispunjenosti EU Acquia u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika, u odnosu na definisanu Pregovaračku poziciju.

Aktivnost 3.1.1: Ažurirana informacija o nivou ispunjenosti EU Acquia u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika u odnosu na definisanu Pregovaračku poziciju

Informacija o nivou ispunjenosti EU acquiri u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika, u odnosu na definisanu Pregovaračku poziciju, važna je kvantifikacija realizovanih aktivnosti svih statističkih oblasti, ali i pregled izazova u daljoj harmonizaciji sa pravnom tekovinom EU.

Cilj izrade ove informacije je kvantifikacija aktuelne pravne tekovine EU, prepoznavanje trenutnih izazova i sagledavanje potrebe za izmjenom Pregovaračke pozicije, sa ciljem formalizacije trenutnih nekonzistentnosti.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za aktivnost 3.1.1. Ažurirana informacija o nivou ispunjenosti EU Acquiri u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika u odnosu na definisanu Pregovaračku poziciju.

Aktivnost 3.1.2: Utvrđivanje Predloga zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike je pripremljen na inicijativu predstavnika Ministarstva finansija. Tim povodom formirana je Radna grupa koju čine predstavnici Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Uprave za statistiku i NVO sektora.

Ključne izmjene i dopune se odnose na pitanja nadležnosti proizvodnje statistike državnih finansija, između Ministarstva finansija i Uprave za statistiku, kako bi se omogućila nesmetana realizacija proizvodnje statistike državnih finansija. Izmjenama zakona predviđeno je i zaključivanje Sporazuma o utvrđivanju međusobnih odnosa u vezi sa statističkim aktivnostima, kao i izmjena sastava Savjeta statističkog sistema.

Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je u skupštinskoj proceduri.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za Aktivnost 3.1.2 Utvrđivanje predloga Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike.

KLJUČNA AKTIVNOST 3.2: Dalja primjena međunarodnih i nacionalnih metodoloških (statističkih) standarda

Indikator učinka: Intenziviranje aktivnosti u cilju ispunjenja pregovaračkih završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika

Polazna vrijednost: Otvoreno Poglavlje 18. Statistika.

Prelazna vrijednost: Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 80%.

Ciljna vrijednost: Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 98%.

Indikator rezultata:

- Definisana Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila.

Aktivnost 3.2.1: Definisana "Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna Mjerila"

Izrada Mape puta predstavlja plan aktivnosti za ispunjenje završnih mjerila, sa naglaskom na oblast nacionalnih računa. Međutim, napredak u svim statističkim oblastima predstavlja neophodan preduslov za uspješnu implementaciju aktivnosti definisanih "Mapom puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila".

Aktivnosti definisane dokumentom podrazumijevaju usklađivanje svih statističkih oblasti, čiji rezultati su neophodni za usklađivanje statistike nacionalnih računa na kojima su i definisana mjerila za zatvaranje poglavlja.

Za navedeni indikator rezultata pripremljen je Finalni izvještaj za Aktivnost 3.2.1 Definisana Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila.

KLJUČNA AKTIVNOST 3.3: Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a

Indikator učinka: Dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a

Polazna vrijednost: Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 60%.

Prelazna vrijednost: Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%.

Ciljna vrijednost: Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 80%.

Indikator rezultata:

- Proizvodnja indikatora za potrebe ispunjenja međunarodnih obaveza i izvještavanja na EU i UN nivou u nadležnosti Uprave za statistiku;
- Broj novih istraživanja u sistemu zvanične statistike, koji zadovoljavaju potrebe međunarodnih i nacionalnih korisnika.

Aktivnost 3.3.3: Proizvodnja indikatora za potrebe ispunjenja međunarodnih obaveza i izvještavanja na EU i UN nivou u nadležnosti Uprave za statistiku (aktivnost u kontinuitetu).

U 2024. godini, od ukupno 200 statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu, realizovano je 194, tri su nerealizovana i tri djelimično realizovana.

Od 171 planiranog statističkog istraživanja koja su u nadležnosti Uprave za statistiku realizovano je 169, dok dva nijesu realizovana. U nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike je 27 statističkih istraživanja, od čega je realizovano 25 statističkih istraživanja. Nije realizovano

istraživanje u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore, dok je istraživanje u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija djelimično realizovano. Dva statistička istraživanja za čiju realizaciju su zadužene tri institucije Ministarstvo finansija, Centralna banke Crne Gore i Uprava za statistiku su djelimično realizovana.

Uprava za statistiku redovno šalje EUROSTAT-u rezultate zvanične statistike iz 56 domena, odnosno statističkih oblasti.

Tokom izvještajnog perioda, podaci iz 33 (60%) domena, odnosno 192 različitih datasetova podataka poslani su EUROSTAT-u preko EDAMIS portala.

Podaci o nacionalnim računima, STS podaci, podaci o cijenama, šalju se EUROSTAT-u u SDMX formatu, kao i određeni skupovi podataka iz statistike spoljne trgovine i poljoprivredne statistike.

Kontinuirano se radi na povećanju broja podataka iz različitih domena i skupova podataka koji se šalju EUROSTAT-u preko EDAMIS-a. Pored podataka, Uprava za statistiku redovno dostavlja i metapodatke o statističkim istraživanjima. Metapodaci se šalju putem aplikacije Evropski statistički sistem za obradu metapodataka (ESS MH), koji je razvio EUROSTAT. Standardi koji treba da budu ispunjeni prilikom slanja metapodataka su SIMS (Single Integrated Metadata Structure) ili ESMS (Euro SDMX Metadata Structure).

Uprava za statistiku pripremila je presjek raspoloživih indikatora (na oktobar 2024. godine) i "Izveštaj o SDG indikatorima sa EU liste", kao i "Pregled obaveza MONSTAT-a shodno NSOR".

Presjek stanja je bio osnov za učešće na konsultativnim sastancima u organizaciji Kancelarije za održivi razvoj u novembru 2024. godine.

Predstavnik Uprave za statistiku je učestvovao u jednodnevnim obukama o integraciji indikatora za ciljeve održivog razvoja (SDG indikatori) u strateška dokumenta, u organizaciji Kancelarije za održivi razvoj u Generalnom sekretarijatu Crne Gore i Kancelarije rezidentnog koordinatora Ujedinjenih nacija.

Uloga zvanične statistike u procesu proizvodnje SDG indikatora bila je tema gostujućeg predavanja za državne službenike, učesnike obuka.

Cilj obuke bio je da se unaprijede znanja i vještine zaposlenih u državnim institucijama u vezi korišćenja platforme za SDG indikatore, ukaže na značaj rezultata zvanične statistike, ojača svijest o važnosti strateškog planiranja i proizvodnje indikatora održivog razvoja.

Predstavnik Uprave za statistiku učestvovao je i na jednodnevnoj radionici za zaposlene u resorima i državnim institucijama o "Integraciji nedostajućih indikatora za djecu u Platformu za praćenje Ciljeva održivog razvoja", sa ciljem unapređenja u prikupljanju i praćenju indikatora/podataka vezanih za djecu u kontekstu ciljeva održivog razvoja iz Agende 2030.

Nakon radonice, održane su jednodnevne konsultacije o nacrtu Akcionog plana "Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja". Nacrt Akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja pripremljen je kako bi se osiguralo dalje napredovanje u sprovođenju ciljeva održivog razvoja u Crnoj Gori i fokusiranje pažnje na oblasti kod kojih je ostvaren nedovoljan napredak ili je progres izostao.

Nakon konsultacija održana je sjednica Stručnog kolegijuma, na kojoj je predstavljen nacrt Akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja i obaveze Uprave za statistiku.

Uprava za statistiku je dala komentare *na nacrt Akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja*, nakon čega su održane konsultacije sa konsultantkinjom Kancelarije održivog razvoja o mogućnostima realizacije određenih indikatora.

Predstavnici Uprave za statistike uzeli su učešće na radionici i stručnom sastanku "The 2024 Workshop & 8th Expert Meeting on Statistics for Sustainable development Goals", koji je održan u oktobru 2024. godine u Tirani. Radionica i stručni sastanak za ciljeve održivog razvoja namijenjen je zaposlenima iz nacionalnih statističkih institucija, međunarodnih organizacija i drugih zainteresovanih strana uključenih u proizvodnju, komunikaciju i koordinaciju izvještavanja o statistici za ciljeve održivog razvoja. Fokus sastanka bila su strateška pitanja, a poslužili su kao platforma za razmjenu iskustava, dobrih praksi i inovativnih rješenja za izazove sa kojima se suočavaju i identifikaciju prioriteta za budući metodološki rad i rad na razvoju kapaciteta u ovoj oblasti.

Aktivnost 3.3.4: Broj novih istraživanja u sistemu zvanične statistike, koji zadovoljavaju potrebe međunarodnih i nacionalnih korisnika

Rezultati zvanične statistike kao finalni proizvod statističke proizvodnje su osnova za poređenje sa drugim zemljama. Fokus proizvođača zvanične statistike biće usmjeren na uvođenje novih statističkih istraživanja, za koja su neposredno zainteresovani korisnici podataka, a od opšteg su interesa na nacionalnom ili evropskom nivou.

U Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu planirano je šest novih statističkih istraživanja u domenima Životne sredine i višedomenske statistike, Demografije i socijalne statistike i Ekonomske statistike:

1. Investicije za zaštitu životne sredine - probno;
2. Istraživanje višestrukih pokazatelja - MICS;
3. Statistika doseljenih u Crnu Goru;
4. Statistika odseljenih iz Crne Gore - probno;
5. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvodapo prihodnoj metodi - probno;
6. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi - probno.

U 2024. godini "Statističko istraživanje višestrukih pokazatelja - MICS" nije realizovano zbog nedovoljno obezbijeđenih finansijskih sredstava za sprovođenje, kao i zbog nedostupnosti baze iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina, koja bi služila kao okvir za uzorak. Isto je planirano u Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu.

OPERATIVNI CILJ 5. PROIZVODNJA RELEVANTNE, BLAGOVREMENE I VISOKOKVALITETNE ZVANIČNE STATISTIKE UZ PRIMJENU INOVATIVNIH IZVORA PODATAKA I TEHNOLOGIJA

Realizacija Operativnog cilja 5. doprinijeće unapređenju vidljivosti rezultata zvanične statistike.

Tabela 8. Stepen realizacije indikatora učinka Operativnog cilja 5.

RB	INDIKATOR UČINKA	Polazna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2024. godine	TREND	Prelazna vrijednost 2026.	Ciljna vrijednost 2028.
1.	Pregled napretka u korišćenju digitalnih vještina za vizualizaciju rezultata zvanične statistike	Djelimičan napredak	Djelimičan napredak	➡	Ostvaren napredak	Značajan napredak
2.	Promocija rezultata zvanične statistike	Definisanje Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku	Definisan Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku za 2025 - 2028. godina	➡	50% realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku	100% realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku

KLJUČNA AKTIVNOST 5.1: Povećanje vidljivosti zvanične statistike uvođenjem savremenih alata moderne tehnologije u procesu diseminacije podataka, kao i unapređenjem digitalnih vještina zaposlenih za vizualizaciju rezultata zvanične statistike

Indikator učinka: Pregled napretka u korišćenju digitalnih vještina za vizualizaciju rezultata zvanične statistike.

Polazna vrijednost: Djelimičan napredak.

Prelazna vrijednost: Ostvaren napredak.

Ciljna vrijednost: Značajan napredak.

Indikator rezultata:

- Aktivna diseminacija rezultata zvanične statistike na tri društvene mreže;
- Broj objavljenih statističkih video sadržaja.

Aktivnost 5.1.2: Aktivna diseminacija rezultata zvanične statistike na tri društvene mreže (Twitter, LinkedIn, Instagram) - aktivnost u kontinuitetu

U 2024. godini nastavljen je rad na povećanju vidljivosti i podizanju svijesti o dostupnosti i važnosti rezultata zvanične statistike. Na društvenim mrežama (Instagram, X, LinkedIn) objavljeno je 107 sadržaja sa rezultatima zvanične statistike.

Aktivnost 5.1.4: Broj objavljenih statističkih video sadržaja - aktivnost u kontinuitetu

Objavljeno je šest video sadržaja koji su se odnosili na:

- Dan studenata/animacija;
- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina/Izjava direktora Uprave za statistiku, povodom puštanja u rad softvera za provjeru podataka;
- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina /Najava predstavljanja konačnih rezultata;
- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina/Uvodno obraćanje direktora Uprave za statistiku, povodom predstavljanja rezultata Popisa stanovništva 2023;
- Popis poljoprivrede 2024. godina/Uvodni video, promotivni video i
- Popis poljoprivrede 2024. godina/Informativni video sa predstavnicima drugih institucija.

KLJUČNA AKTIVNOST 5.2: Podizanje svijesti o dostupnosti i važnosti rezultata zvanične statistike

Indikator učinka 5.2: Promocija rezultata zvanične statistike

U 2024. godini nastavljen je rad na promociji rezultata zvanične statistike i unapređenju dostupnosti statističkih podataka korisnicima. Ove aktivnosti obuhvatile su:

- publikovanje 180 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici), kao i 4 publikacije (online i štampane) u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu;
- objavu 107 sadržaja sa rezultatima zvanične statistike na društvenim mrežama (Twitter, LinkedIn, Instagram) i 6 videa;
- davanje odgovora na 834 korisnička zahtjeva, od čega se 150 odnosilo na medijske zahtjeve, a 684 na upite ostalih korisnika.

Tabela 9. Zahtjevi korisnika na zvaničnim adresama Uprave za statistiku u 2024. godini

STATISTIČKA OBLAST	BROJ ZAHTJEVA	MEDIJI
Biznis registar	30	3
Cijene	97	2
Demografija i popis stanovništva	153	86
Kratkoročni indikatori	44	4
Nacionalni računi	19	4
Poljoprivreda	26	20
Spoljna trgovina	163	10
Statistika obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i uprave	9	2
Statistika tržišta rada, uslova života, socijalne usluge i potrošnje domaćinstava	77	13
Turizam	48	2
Upotreba IKT	10	-
Životna sredina	6	-
Ostalo	2	4
UKUPNO	684	150

Monitoring i analiza press klipinga pokazuju da je, u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine, u medijima (elektronskim, štampanim, online) bilo 8.858 objava, koje su se odnosile na Upravu za statistiku, od čega u online medijima 7.299 objava. Web-sajt Uprave za statistiku zabilježio je 197.208 spoljnih korisnika koji su ostvarili 609.466 posjeta.

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika sprovedeno je u IV kvartalu 2024. godine. Istraživanje pruža informacije o potrebama korisnika za rezultatima zvanične statistike i njihovom zadovoljstvu podacima i uslugama koje proizvodi zvanični statistički sistem Crne Gore.

Dana 15.10.2024. godine održana je konferencija za medije Uprave za statistiku povodom predstavljanja konačnih rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini. Tim povodom na društvenim mrežama objavljeno je 18 objava, uključujući najavu konferencije, video materijal, kao i prezentacije konačnih podataka. Materijal sa konferencije dostupan je u domenu Popis stanovništva 2023. U skladu sa planom objavljivanja rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, objavljeno je 10 konačnih saopštenja (stanovništvo) sa excel bazama podataka u domenu Popis stanovništva 2023.

Uprava za statistiku je, po prvi put, objavila saopštenje o indikatorima kriminaliteta, koji se prikupljaju duži niz godina za Eurostat/UNODC. Statistički podaci prezentovani u ovom saopštenju odnose se na evidentirana krivična djela, osobe dovedene u formalni kontakt sa policijom, procesuirana lica, osuđena lica, kao i lica u zatvoru.

U okviru IPA 2022 MB višekorisničkog programa, održana je ekspertska misija za projekat Komunikacije kao nastavak aktivnosti na projektu IPA 2019. Cilj misije bio je unapređenje komunikacijskih vještina i praksi zaposlenih u Upravi za statistiku, identifikovanje izazova u komunikaciji sa korisnicima zvaničnih statističkih podataka, poboljšanje diseminacije zvaničnih

statističkih podataka i usluga korišćenjem moderne tehnologije, kao i unapređivanje statističkog proizvoda u skladu sa potrebama korisnika podataka.

Uprava za statistiku se pridružila Evropskoj statističkoj zajednici prilikom obilježavanja Evropskog dana statistike, 20.10.2024. godine. Nastupajući pod sloganom "Zvanična statistika, prozor za razumijevanje društva", cilj je bio da se skrene pažnja javnosti na ključnu ulogu zvanične statistiku u razumijevanju društva, donošenju pravovremenih odluka na svim nivoima, ali i u planiranju politika i strategija.

U toku 2024. godine izvršene su aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede 2024. godine, koji je sproveden od 1. oktobra do 1. decembra. Ove aktivnosti obuhvatile su:

- Organizovanje prezentacije "U susret Popisu poljoprivrede", uz prisustvo međunarodnog eksperta, sa ciljem upoznavanja šire i stručne javnosti sa metodološkim konceptima i organizacionim elementima za njegovo sprovođenje;
- Na internet stranici Uprave za statistiku je kreiran Domen: Popis poljoprivrede 2024, na kojem su dostupni svi materijali namijenjeni korisnicima tokom pripreme i realizacije Popisa;
- Održani su paneli u opštinama i područjima sa intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom u saradnji sa popisnim komisijama, a u cilju informisanja poljoprivrednih proizvođača o značaju sprovođenja Popisa poljoprivrede i njihovim obavezama u pružanju podataka;
- Izrađeni su elementi javne kampanje uključujući logotip, slogan, brošuru, animaciju, informativni video, baneri za google i društvene mreže. Materijal je dostupan na sljedećem linku: <https://monstat.org/cg/page.php?id=2290&pageid=2264>;
- Održan je sastanak sa predstavnicima medija, kako bi se informisali o značaju Popisa poljoprivrede 2024. godina i benefitima koje ima za cjelokupno društvo;
- Otvoren je „Info centar Popisa“ za pitanja građana koji je bio dostupan svakog dana od 8-20 časova u toku trajanja terenskog prikupljanja podataka;
- Kampanju na društvenim mrežama uključujući video materijal i infografike i
- Gostovanja u TV i radio emisijama na nacionalnom i lokalnom nivou.

Polazna vrijednost: Definisanje „Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku“.

Prelazna vrijednost: 50% realizovanih aktivnosti definisanih „Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku“.

Ciljna vrijednost: 100% realizovanih aktivnosti definisanih „Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku“.

Indikator rezultata:

- Četvorogodišnja Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godine.

Aktivnost 5.2.1: Četvorogodišnja Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godine

Tokom 2024. godine je umjesto "Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godine", pripremljen četvorogodišnji „Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku za period 2025 - 2028. godina”.

S obzirom da se metodologija izrade strateških dokumenata oslanja na Uredbu o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata koja zahtijeva drugačiji pristup, a imajući u vidu važnost ovog dokumenta, kao i ograničene ljudske resurse u trenutku pripreme, pristupilo se donošenju „Koncepta razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godina”, koji će služiti kao polazna osnova za izradu "Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godine", a u skladu sa Strategijom razvoja zvanične statistike i Programom zvanične statistike.

Izrada "Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godine", planirana je Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu.

Za navedeni indikator rezultata, koji je djelimično realizovan, pripremljen je Finalni izvještaj za Aktivnost 5.2.1. Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godine.

2.2. Indikatori učinka prikazani disagregirano po polu

Ključna dostignuća u realizaciji indikatora učinka "**Promocija rezultata zvanične statistike**" sadrže podatak da je u 2024. godini objavljena publikacija "Žene i muškarci u Crnoj Gori", koja daje prikaz broja žena i muškaraca u našem društvu. Nastala je kao odgovor na sve veće potrebe korisnika/ca da se stanje u društvu, između ostalog, prati i preko statističkih podataka prikazanih prema polu. Publikacija je prvi put objavljena 2006. godine i od tada se publikuje svake druge godine.

Publikacija "Žene i muškarci" se sastoji od tabela i grafikona bez dodatnih statističkih i socioloških analiza i može poslužiti kao izvor informacija korisnicima podataka koji su zainteresovani za položaj žena i muškaraca, kao i za jednakost polova u Crnoj Gori. Rodna ravnopravnost znači da su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata. Publikacija je podržana od strane Ministarstva ljudskih i manjinska prava, kao i NVO Centar za ženska prava.

Stanovništvo

Od dvadesetih godina prošlog vijeka, kada je na teritoriji današnje Crne Gore živjelo 311.341 stanovnik, pa do posljednjeg sprovedenog Popisa stanovništva, domaćinstva stanova u 2023. godini (623.633), broj stanovnika se skoro udvostručio. Polna struktura stanovništva pokazuje da, u posmatranom periodu, u ukupnom stanovništvu ima više žena (316.826) nego muškaraca

(306.807). Najmanja stopa maskuliniteta, u posljednjih pedeset godina, zabilježena je 2023. godine kada je iznosila 968,4 muškaraca na 1.000 žena.

Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova u 2023. godini, u najmlađoj grupi stanovništva (0-2 godina/e) ima više dječaka (51,56%), dok u najstarijoj grupi stanovništva preko 65 godina, ima više žena, čak 56,17%.

Analiza polne strukture stanovništva prema starosti pokazuje dominaciju muške populacije sve do starosti od 20-24 godina. Za starije dobne grupe, usljed razlika u nivou smrtnosti prema starosti i polu i strukture migranata po polu i starosti, žene postaju brojnije.

Ukupan broj stanovnika koji se selio unutar Crne Gore u 2023. godini iznosi 3.958, od čega su 54% žene, a 46% čine muškarci.

Prosječna starost žena i muškaraca, pri sklapanju prvog braka 2023. godine iznosi 28 godina za žene i 31 godina za muškarce.

U periodu od 2013. do 2018. godine, izloženost riziku od siromaštva kod žena se smanjivala, dok je kod muškaraca ostala relativno nepromijenjena. U 2019. godini stopa rizika od siromaštva je blago porasla i kod žena i kod muškaraca, a od 2020. godine dolazi do značajnijeg pada izloženosti riziku od siromaštva kod obje kategorije.

Vitalni događaji

U Crnoj Gori se, od kako se vodi statistika živorođenih i umrlih po polu, rađa manje djevojčica nego dječaka. Tako i u 2023. godini, od ukupnog broja živorođenih 49,3% su djevojčice, i od ukupnog broja umrlih 48,0% su žene. Ukupan broj živorođene djece opada, s tim da se i dalje rađa više dječaka nego djevojčica.

Prírodni priraštaj u Crnoj Gori u 2023. godini je pozitivan i iznosi 681. Najveći prirodni priraštaj zabilježen je 1954. godine, kada je iznosio 10.566, a najniži je zabilježen u 2021. godini i iznosio je 2.119.

Očekivano trajanje života - Djevojčica rođena u Crnoj Gori u 2023. godini može očekivati da će živjeti 80,2 godina, dok će dječak rođen iste godine živjeti 75,1 godina. Analiza polne strukture umrlih lica pokazuje da je veće učešće muškaraca nego žena u ukupnom broju umrlih.

Obrazovanje

Najveći napredak zabilježen je u oblasti obrazovanja, gdje žene ostvaruju izuzetne rezultate. Podaci ukazuju na to da žene ne samo da čine većinu u visokom obrazovanju, već konstantno postižu visoke akademske uspjehe, što predstavlja snažan pokazatelj njihovog doprinosa razvoju društva i potencijal za još veću profesionalnu i društvenu afirmaciju.

Ukupan broj upisane djece u predškolskim ustanovama u školskoj 2023/2024. godini iznosio je 25.077. Od ukupnog broja upisane djece djevojčica je 47,8% (11.993), a dječaka 52,2% (13.084). U odnosu na prethodnu školsku godinu, upisane djece je više za 1,7%. Od ukupnog broja upisane djece u javnim ustanovama je upisano 95,2%.

Broj upisanih učenika u osnovnim školama na početku školske 2023/2024. godine iznosio je 70.669, a u resursnim centrima 153 učenika. Od ukupnog broja učenika koji su upisali osnovnu školu, 48,2% ili 34.052 su djevojčice, a 51,8% ili 36.617 su dječaci. Polna struktura nastavnog osoblja pokazuje da su 79,9% ili 4.350 bile žene, a 20,1% ili 1.092 su muškarci.

Broj upisanih učenika u srednjim školama na početku školske 2023/2024. godine iznosio je 25.727, a u resursnim centrima 137 učenika. Od ukupnog broja učenika koji su upisali srednju školu, 48,9 % ili 12.584 su ženskog, a 51,1% ili 13.143 muškog pola.

Tokom 2023. godine, za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje dati su podaci o upisu, a za visoko obrazovanje o završenim studijama na visokoškolskim ustanovama u Crnoj Gori. Na osnovnim studijama diplomiralo je 3.084 studenta, što je za 26,9% više u odnosu na prethodnu kalendarsku godinu. Od ukupnog broja diplomiranih studenata na osnovnim studijama, 61,8% (1.906) je bilo ženskog, a 38,2% (1.178) muškog pola.

U toku 2023. godine, na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori 1.429 studenata završilo je postdiplomske i doktorske studije. Postdiplomske studije završilo je 1.414 studenata i to: specijalističke studije 746 ili 52,8%, magistarske/master studije 668 ili 47,2%. Od ukupnog broja studenata koji su završili magistarske/master studije, na javnim visokoškolskim ustanovama završilo je 560 ili 83,8%, a na privatnim visokoškolskim ustanovama 108 ili 16,2% studenata. Magistarske/master studije završilo je 70,2% (469) studenata ženskog, a 29,8% (199) muškog pola.

Zvanje doktora nauka u 2023. godini steklo je 15 lica. Od navedenog broja doktora nauka, ženskog pola je 60% (9), a muškog 40% (6).

Zaposlenost

U sektoru Saobraćaj, skladištenje i veze zaposleno je znatno više muškaraca (13,3 hiljada) nego žena (4,0 hiljada), dok je u sektoru Obrazovanja veći broj žena (12,7 hiljada) nego muškaraca (4,8 hiljada).

Stope aktivnosti su najveće u starosnoj grupi od 25-49 godina i iznose 88,0% kod muškaraca, odnosno 79,2% kod žena.

Najveća stopa nezaposlenosti je u dobnoj grupi od 15 do 24 godine i iznosi 27,7% za žene, odnosno 20,0% za muškarce.

Od ukupnog broja zaposlenih 272,0 hiljade ili 97,7% čine zaposleni sa punim radnim vremenom, a 6,3 hiljade ili 2,3% čine zaposleni sa radnim vremenom kraćim od punog. Od ukupnog broja zaposlenih koji rade puno radno vrijeme 148,9 hiljada ili 54,7% čine muškarci, a 123,1 hiljadu ili 45,3% žene. Od ukupnog broja zaposlenih sa radnim vremenom kraćim od punog 3,4 hiljade ili 54,0% čine muškarci, a 2,9 hiljada ili 46,0% čine žene.

2.3. Izazovi u ostvarenju ciljeva

OPERATIVNI CILJ 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike

Aktivnost 1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« utiče na realizaciju Operativnog cilja 1. U izvještajnom periodu navedena aktivnost nije realizovana, zbog povezanosti i međusobne uslovljenosti aktivnosti, jer zastoj kod jedne aktivnosti stvara lančanu reakciju i onemogućava realizaciju povezanih aktivnosti.

Operativni cilj 5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija

Planirana aktivnost u 2024. godini je djelimično realizovana zbog nedostataka zaposlenih u Odjeljenju za diseminaciju i upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom. Novi rok za implementaciju je IV kvartal 2025. godine. U cilju prevazilaženja navedenih izazova, obrazovana je Radna grupa koja će pripremiti *Strategiju diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina sa dvogodišnjim Akcionim planom za njeno sprovođenje (za 2026 i 2027. godinu).*

Strategija diseminacije i komunikacije za period 2026 - 2029. godine sa dvogodišnjim Akcionim planom za 2026. i 2027. godinu planirana je Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

2.4. Prepreke ili rizici koje sprečavaju građane da koriste benefite koje proizvodi javna politika

U skladu sa čl. 50 stav 3 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, svako odstupanje od rokova iz Kalendara objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu je najavljen i obrazloženo.

U 2024. godini na internet stranici Uprave za statistiku objavljeno je pet obavještenja o odlaganju saopštenja, uglavnom iz tehničkih razloga.

III. TABELE ZA IZVJEŠTAVANJE

Tabela izvještavanja predstavlja dodatak narativnom dijelu izvještaja, sadrži sve ključne informacije koje se tiču uspjehnosti sprovođenja aktivnosti za izvještajni period 2024. godine. Podaci o aktivnostima prate akcioni plan strateškog dokumenta.

Tabela 10. Izvještavanja o uspješnosti sprovođenja aktivnosti

STRATEŠKI CILJ:		Cilj zvanične statistike je da obezbijedi svim korisnicima/lama rezultate zvanične statistike, koji su proizvedeni u skladu sa principima zvanične statistike, propisanom nacionalnom i međunarodnom metodologijom, uz poštovanje etičkih i profesionalnih standarda.					
OPERATIVNI CILJ 1: Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike							
Indikator učinka 1. Vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike		Početna vrijednost (2024. godina) Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 5%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 20%	Ciljna vrijednost (2028. godina) Povećana vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike za 50%			
Indikator učinka 2. Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima		Polazna vrijednost (2024. godina) Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 10%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 30%	Ciljna vrijednost (2028. godina) Implementirani međunarodni standardi u statističkim registrima 50%			
Indikator učinka 3. Broj prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka		Polazna vrijednost (2024. godina) Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 3% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka	Ciljna vrijednost (2026. godina) Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 5% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka	Polazna vrijednost (2028. godina) Povećanje broja prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka za 10% kod istraživanja koja koriste administrativni izvor podataka			
Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije indikatora rezultata	Planirana/utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
1.1.1 Formiran »Stručni tim statističkog sistema Crne Gore«	Odluka o formiranom stručnom timu	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IVQ 2024.	Odluka donešena. Formiranjem tima obezbjeđuje se aktivno učešće drugih proizvođača u sistem zvanične statistike	Tekuća sredstva Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	-	Blagovremeno realizovati aktivnosti definisane Poslovnikom o radu Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore

1.2.7. Broj uvedenih novih varijabli u »Statistički Biznis Registar« u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2152	Broj novih varijabli	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IIQ 2024.	Uvedeno 15 varijabli. Postignuta usklađenost sa Regulativom (EU) 2019/2152	Tekuća sredstva Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	-	Nastaviti sa implementacijom standarda u statističkim registrarima
1.2.8. Definisana nadležnost »Registra jedinica razvrstavanja« u skladu sa zakonskim odredbama	Definisana nadležnost u skladu sa zakonskim odredbama	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IIQ 2024.	Nije definisana nadležnostu skladu sa zakonskim odredbama	Tekuća sredstva Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	IV kvartal 2025.	Nastaviti sa aktivnim učesćem Uprave za statistiku u Međuresorskoj radnoj grupi ("Sl. list Crne Gore", br. 97/23) čiji je zadatak da pripremi »Analizu regulatornog okvira za razvrstavanje organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost" i »Plan dalje reformi u oblasti vođenja podataka o razvrstavanju organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost".
1.3.2. Broj istraživanja koja će primijeniti metodu prikupljanja podataka CAPI i CAWI.	Broj istraživanja koja koriste CAPI i CAWI	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IVQ 2024.	Na dva statistička istraživanja primijenjena je CAPI/CAWI metoda za prikupljanje podataka	Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika" Planirano 200.450,00€ Utrošeno 136.769,93	-	Nastaviti sa primjenom metoda CAPI i CAWI

OPERATIVNI CILJ 3: Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike						
Indikator učinka 1. Usklađivanje pravnih propisa s pravnom tekovinom EU	Početna vrijednost (2024. godina) Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 60%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 80%	Ciljna vrijednost (2028. godina) Implementirane aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike na nivou od 98%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
					Planirana/utrošena sredstva	Implementirati aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike
Indikator učinka 2. Ispunjenje završnih mjerila pregovaračkog Poglavlja 18. Statistike	Početna vrijednost (2024. godina) Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 50%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 80%	Ciljna vrijednost (2028. godina) Ispunjene aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika 98%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%	Planirana/utrošena sredstva	Preporuke
Indikator učinka 3. Dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a	Početna vrijednost (2024. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 60%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%	Ciljna vrijednost (2028. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 80%	Ciljna vrijednost (2026. godina) Dostupni rezultati zvanične statistike na nivou od 70%	Planirana/utrošena sredstva	Preporuke
3.1.1. Ažurirana informacija o nivou ispunjenosti EU Acquia u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika u odnosu na definisanu Pregovaračku poziciju	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije indikatora rezultata	Planirana/utrošena sredstva	Preporuke
	Informacija u vidu dokumenta	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IQ 2024.	Pripremljen dokument. Cilj izrade ove informacije je kvantifikacija aktuelne pravne tekovine EU prepoznavanje trenutnih izazova i sagledavanje potrebe za izmjenom Pregovaračke pozicije	Tekuća sredstva.Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	Implementirati aktivnosti koje doprinose usklađivanju pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike

3.1.2. Izmjena Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Utvrdjivanje predloga Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Ministarstvo finansija, Uprava za statistiku	IQ 2024. - IIQ 2024.	Utvrđen Predlog. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. novembra 2024. godine razmotila i utvrdila PREDLOG zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Tekuća sredstva. Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	-	Zaključiti Sporazum o saradnji između Uprave za statistiku, Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija kojim će se jasno i precizno utvrditi odgovornosti svih institucija i njihove nadležnosti u pripremi i proizvodnji GFS statistike.
3.2.1. Definisana Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog processa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila	Mapa puta u vidu dokumenta	Proizvođači zvanične statistike	IIQ 2024. - IIIQ 2024.	Definisana Mapa puta. Uprava za statistiku definisala je aktivnosti izrade Mape puta za zatvaranje poglavlja 18. Statistika	Tekuća sredstva. Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	-	Nastaviti sa sprovođenjem aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18. Statistika
OPERATIVNI CILJ 5: Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija							
Indikator učinka 1. Pregled napretka u korišćenju digitalnih vještina za vizualizaciju rezultata zvanične statistike	Polazna vrijednost (2024. godina) Djelimičan napredak		Ciljna vrijednost (2026. godina) Ostvaren napredak		Ciljna vrijednost (2028. godina) Značajan napredak		
Indikator učinka 2. Promocija rezultata zvanične statistike	Polazna vrijednost (2024. godina) Definisanje Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku		Ciljna vrijednost (2026. godina) 50% realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku		Ciljna vrijednost (2028. godina) 100% realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku		

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije indikatora rezultata	Planirana/utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
5.2.1. Četvorogodišnja Strategija diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025-2028. godine.	Strategija u vidu dokumenta	Uprava za statistiku	IQ 2024. - IVQ 2024.	Pripremljen dokument "Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025-2028. godina	Tekuća sredstva. Redovna budžetska sredstva, Program "Nacionalna statistika"	IV kvartal 2025. Zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta nije pripremljena strategija već koncept koji će biti osnova za pripremu strategije.	Pripremiti četvorogodišnju "Strategiju diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina sa dvogodišnjim AP za 2026. i 2027. godinu" u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu

IV. PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA

OPERATIVNI CILJ 1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike

- Utvrđivanje Predloga zakona o klasifikaciji djelatnosti u skladu sa Regulativom (EU) 2023/137;
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Drugi proizvođači zvanične statistike
- Kontinuirana međuinstitucionalna saradnja u cilju definisanja nadležnosti "Registara jedinica razvrstavanja";
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Drugi proizvođači zvanične statistike
- Nastavak poslovne saradnje sa drugim proizvođačima zvanične statistike, u skladu sa Poslovnikom o radu Stručnog tima statističkog sistema;
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Drugi proizvođači zvanične statistike
- Realizacija obuka u cilju unapređenja kvaliteta zvanične statistike.
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Drugi proizvođači zvanične statistike

OPERATIVNI CILJ 2. Jačanje sistema zvanične statistike kroz punu implementaciju planiranih ljudskih resursa i prostornih kapaciteta

- Obezbjedenje adekvatnog poslovnog prostora u cilju unapređenja i modernizacije statističke proizvodnje;
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Ministarstvo finansija
- Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih, radi preduzimanja aktivnosti u oblasti politike zapošljavanja i zadržavanja kadrova.
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Ministarstvo finansija

OPERATIVNI CILJ 5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistiku uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija

- Priprema Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2026 - 2029. godina sa Akcionim planom 2026 - 2027.
Ključni nosilac: Uprava za statistiku
Partneri: Drugi proizvođači zvanične statistike